

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології,
інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Великі держави ХХІ століття
Викладач	ГОЛОВАТА Оксана Олександрівна, викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 5361657
Е-mail:	o.o.golovata@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber за домовленістю.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з всесвітньої історії та історії України й дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння методів критики джерел

1. Мета і завдання дисципліни

Мета курсу «Великі держави ХХІ століття» полягає в тому, щоб дати студентам глибоке розуміння ключових тенденцій, які формують міжнародні відносини в сучасному світі, а також роль великої держави в цьому процесі.

Основними завданнями курсу є:

1. Вивчення політичної, економічної та військової можливості великих держав;
2. Аналіз глобальних викликів і проблем, таких як зміни геополітичного курсу
3. Оцінка ролі великої держави у формуванні міжнародного порядку;
4. Ознайомлення з теоретичними підходами до вивчення великої держави, такими як реалізовані політичні виклики;

Курс спрямований на розвиток критичного мислення, здатності до аналізу геополітичних процесів і розуміння ролі великої держави у забезпеченні або підтримці міжнародної стабільності.

2. Результати навчання

Курс «Великі держави ХХІ ст.» фактично спрямований на дослідження ролі провідних країн у сучасному світі, їх вплив на глобальну політику, економіку та міжнародні відносини.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- основні поняття міжнародних відносин і геополітики
- політичну систему, економічний устрій і військову потужність провідних держав (США, Китай, Росія, ЄС, Індія)
- глобальні виклики ХХІ століття
- історію розвитку великих держав
- міжнародні організації та інститути
- культурні та ідеологічні аспекти

вміти:

- аналізувати геополітичну роль великої держави
- оцінювати міжнародну політику
- розуміти глобальні виклики
- застосовувати отримані знання на практиці
- висловлювати аргументовану позицію
- розуміти культурний та історичний контекст

Ці компетенції студентам будуть краще орієнтовані в сучасному світі та підготовлені до роботи в сферах дипломатії, аналітики, міжнародного бізнесу або журналістики.

До розгляду студентів пропонуються програма навчальної дисципліни, плани лекційних і семінарських занять з відповідним навчально-методичним інструментарієм і коротким конспектом, вимоги до самостійної роботи студентів, питання на залік, критерії рейтингової системи оцінювання знань студентів, список рекомендованої літератури, аналізом історичних джерел, переглядом документальних фільмів і дискусіями.

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до курсу

Тема 2. Провідні держави світу: США, Китай, Європейський Союз, Росія, Індія.

Тема 3. Глобальні виклики ХХІ століття

Тема 4. Міжнародні організації та великі держави

Тема 5. Майбутнє великої держави

Тема 6. Зміна ролі великої держави у багатопольярному світі.

Тема 7. Прогнози міжнародних відносин до 2050 року

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти

навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

Відповідність шкали оцінювання ЄКТС національній системі оцінювання в Україні та ЦНТУ

Оцінка за шкалою ЄКТС	Визначення	Оцінка		
		За національною системою (екзамен, диф. залік, курс. проект, курс. робота, практика)	За національною системою (залік)	За системою ЦНТУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	Зараховано	90–100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	Зараховано	82–89
C	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок			74–81
D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	Зараховано	64–73
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії			60–63
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2 (незадовільно)	Незараховано	35–59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота			1–34

Критерії оцінювання знань і вмінь здобувачів визначені Положенням про організацію освітнього процесу в ЦНТУ <https://kntu.kr.ua/file/content/424/polozhennia-pro-orhanizatsiyu-osvitnoho-protsesu-v-tsntu.pdf> (С. 27–35).

6. Рекомендована література

Базова

1. Бжезінський З. Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Збігнев Бжезінський. Львів: Лілея-НВ, 2000. 223 с.
2. Мартиненко А. К. Міжнародні відносини 1945 - 1975 років: навчальний посібник / А.К. Мартиненко, Б. А. Мартиненко. К.: Ліра-К, 2007. 366 с.
3. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 - 70-ті роки): підручник / В.А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков [та ін.]. К.: Либідь, 1999. 558 с.
4. Міжнародні відносини та зовнішня політика: 1980 - 2000 роки: підручник / Л.Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський. [та ін.]. К.: Либідь, 2001. 621 с.
5. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник / за ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К.: Знання, 2010. 463 с.
6. Перепелиця Г. М. Асиметрія міжнародних відносин / Г.М. Перепелиця, О.В. Заремба, Пол Д'аньєрі [та ін.]; за ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. К.: Видавничий дім «Стилос», 2005. 555 с.
7. Україна: Стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки 2006 / за ред. О.С. Власюка. К.: НІСД, 2006. 576 с.

8. Українська дипломатична енциклопедія: у 2 т. / голова ред. кол. Л.В. Губерський. К.: Знання України, 2004. Т. 1 : А–Л. 2004. 760 с.; Т. 2 : М–Я. 2004. 812 с.
9. Холліс М. Пояснення і розуміння міжнародних відносин / М. Холліс, С. Сміт. Х.: Видавнича група "РА-Каравела", 2002. 216 с.
10. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підручник / Л. Д. Чекаленко. К.: Либідь, 2006. 712 с.

Додаткова

11. Арон Р. Мир і війна між націями / Р. Арон. К.: Юніверс, 2000. 450 с.
12. Гайдуков Л. Ф. Міжнародні відносини і зовнішня політика / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л. В. Губерський [та ін.]. К.: Либідь, 2001. 265 с.
13. Говард М. Війна в європейській історії / М. Говард. К.: Мегатайп, 2000. 413 с.
14. Донеллі Д. Права людини у міжнародній політиці / Д. Донеллі. Л.: Кальварія, 2004. 280 с.
15. Дослідження світової політики: зб. наук. праць. Вип. 15 / за ред. Л.О. Лещенка, Є.Є. Камінського. К.: Ін-т світової економіки і міжнар. відносин НАН України, 2001. 340 с.
16. Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Ж.Б. Дюррозель. К.: Основи, 1995. 380 с.
17. Зленко А. М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін / А.М. Зленко. Х.: Фоліо, 2003. 559 с.
18. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991 - 2003) / С.В. Віднянський [та ін.]; НАН України, Інститут історії України. К.: Генеза, 2004. 616 с.
19. Зовнішня політика України: матеріали парламентських слухань / упоряд. О. Струк, М. Бері, М. Мариній; Комітет Верховної Ради України у закордонних справах; Інститут міжнародних досліджень процесів інтеграції та глобалізації. К.: ЦТІ «Е та Е», 2004. 198 с.
20. Кузик П. Націоналізм і шовінізм у міжнародних відносинах / П. Кузик. Л.: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 216 с.
21. Кучик О. С. Зовнішня політика України: навчальний посібник / О.С. Кучик, О.А. Заяць. К.: Знання, 2010. 334 с.
22. Мадисон В. В. Політологія міжнародних відносин / В.В. Мадисон, В.А. Шахов. К.: Либідь, 1997. 340 с.
23. Малик Я. Й. Організація Північноатлантичного Договору: зміст і характер діяльності: навчальний посібник / Я.Й. Малик, Ю.М. Мороз. Л.: ПАІС, 2006. 90 с.
24. Новітні тенденції в зовнішній політиці великих держав : матеріали всеукр. наук. конф. молодих вчених, 2 груд. 2009р. / голова ред. кол. Є.Є. Камінський. К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. 84 с.
25. Регіональна політика ЄС після його розширення: аналітичні оцінки: матеріали міжнар. семінару / ред. кол. О. С. Власюк [та ін.]. Ужгород: Ліра, 2004. 242 с.
26. Україна і світ: прагнення змін: монографія / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та ін.]. К.: Дух і літера, 2010. 448 с.
27. Щербак Ю. Україна: виклик і вибір: перспективи України в глобалізованому світі ХХІ століття / Ю. Щербак. К.: Дух і Літера, 2003. 578 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України

5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/> – електронні наукові видання НБУ ім. В.І. Вернадського
7. <https://www.deepl.com/uk/translator> - DeepL Перекладач

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол №1 від «29» серпня 2024 р